

Svetlo na konci tunela? – príbeh zmien STN na riešenie protipožiarnej bezpečnosti stavieb 2020

Ing. Ján Dekánek

Anotácia: Článok sa zaoberá ukončením stavu nedorozumení okolo „údajného“ nesúladu zmien STN 92 0201-1/Z3, STN 92 0201-3/Z4 a STN 92 0201-4/Z3 s vyhláškou MV SR č. 94/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na protipožiarnu bezpečnosť pri výstavbe a pri užívaní stavieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) trvajúcich viac ako 2 roky.

Úvod

1. júla 2020 nadobudla účinnosť skupina zmien niektorých STN z oblasti navrhovania protipožiarnej bezpečnosti stavieb. Zmena bola uskutočnená v týchto STN:

- STN 73 0804, zmena 5
- STN 920201-1, zmena 3
- STN 92 0201-3, zmena 4
- STN 92 0201-4, zmena 3
- STN 92 0400, zmena 1

Zakrátko na to sa začali objavovať informácie o vydávaní nesúhlasných stanovísk orgánov štátneho požiarneho dozoru (ŠPD) k predloženým riešeniam protipožiarnej bezpečnosti v projektovej dokumentácii stavieb (riešenie PBS) z dôvodu ich nesúladu s vyhláškou. Situácia mala neštandardnú podobu, ktorú tu nie je potrebné podrobnejšie rozoberať.

Stav od mája 2019 do júla 2020

Zmeny vyššie uvedených STN sa tvorili v rámci dnes už bohužiaľ neexistujúcej technickej komisie TK 17 pri Úrade pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR (ÚNMS SR) od mája 2019. Hasičský a záchranný zbor (HaZZ) mal v tejto TK 17 svoje zastúpenie dvoch členov z Odboru požiarnej prevencie (OPP) Prezídia HaZZ. Títo dvaja členovia v rámci pripomienkového konania k návrhom uvedených STN poukázali na „údajný“ nesúlad niektorých článkov návrhov zmien noriem s vyhláškou. Autor zmien noriem sa s názorom Prezídia HaZZ nestotožnil, čo zdokumentoval vo svojich stanoviskách v rámci priebehu pripomienkového konania. Je zaujímavé, že ostatní členovia TK 17 názor Prezídia HaZZ tiež nezdieľali. Výsledkom demokratického postupu pri zapracovaní pripomienok účastníkov pripomienkového konania je taký obsah zmien noriem, aký je v platný v súčasnosti.

Stav od júla 2020 do apríla 2022

Zamietavý postoj orgánov ŠPD k riešeniam PBS používajúcim niektoré zo zmien STN z r. 2020 sa po nadobudnutí ich platnosti začali objavovať čoraz častejšie. Preto autor týchto zmien STN požiadal ÚNMS SR, aby vyvinul voči Prezidiu HaZZ takú aktivitu, ktorý by tento stav ukončila. ÚNMS SR ako národný normalizačný orgán zorganizoval v máji 2021 online poradu za účasti spracovateľa zmien STN, OPP Prezídia HaZZ a Odboru technickej normalizácie (OTN) na ÚNMS SR. Rokovanie neprinieslo žiaden výsledok, okrem dvoch záverov: (1) Prezídium HaZZ vypracuje kompletný a konečný zoznam článkov zmien STN, ktoré sú podľa ich názoru v rozpore s vyhláškou. (2) Prezídium HaZZ navrhlo, aby sa k predmetnej záležitosti vyjadрили ďalší odborníci.

Prezídium HaZZ svoju úlohu č. 1 splnilo a na ÚNMS SR zaslalo v máji 2021 dohodnutý zoznam, ktorý obsahoval výhrady Prezídia HaZZ k týmto článkom:

- STN 920201-1, zmena 3 – články 4.1.1 rovnice (38) a (39), 4.6
- STN 92 0201-3, zmena 4 – články 4.1, 10.11, 18.3, rovnica (3)
- STN 92 0201-4, zmena 3 – články 2.6.4, 4.1.2, 4.1.3, 4.1.5, 4.4.1

Tu je dôležité upriamiť pozornosť na to, že k zmenám STN 73 0804 a STN 92 0400 nemalo Prezídium HZZ žiadne výhrady.

Úlohu č. 2 sa podarilo splniť vďaka nezištnej ochote popredných odborníkov na PBS vyjadriť sa k predloženým problémom. Na výzvu ÚNMS SR zareagovali v priebehu apríla až novembra 2021 títo odborníci:

- Ing. Boháč (člen TNK 27 pri ÚMNS v ČR) – vyjadril sa k čl. 10.11 STN 92 0201-3
- Ing. Cincula – vyjadril sa k čl. 4.1.5 STN 92 0201-4
- JUDr. Komár – vyjadril sa k čl. 4.1.5 STN 92 0201-4
- JUDr. Mgr. Károlyi – vyjadril sa k čl. 4.1.5 STN 92 0201-4
- Doc. Ing. Lopušniak, PhD. – vyjadril sa k čl. 10.11 STN 92 0201-3
- Mgr. Ing. Wesselényi – vyjadril sa k čl. 4.1.5 STN 92 0201-4
- Mgr. Ing. Wesselényi – vyjadril sa k čl. 10.11 STN 92 0201-3

Spracovateľ zmien STN vyhodnotil výhrady Prezídia HaZZ nasledovne.

S vyhláškou priamo nesúvisia čl. 4.1.1 a 4.6 STN 920201-1, rovnica (3) STN 92 0201-3, čl. 4.1.3 a 4.4.1 STN 92 0201-4. Ich zaradenie do zoznamu sa považuje za chybné.

Čl. 4.1 STN 92 0201-3 (definícia čiastočne chránenej únikovej cesty) a čl. 18.3 STN 92 0201-3 (konkrétnejšia špecifikácia únikového osvetlenia) nie sú v žiadnom rozpore s vyhláškou.

Čl. 4.1.5 (a s ním súvisiace čl. 2.6.4 a 4.1.2) STN 92 0201-4 nie je v rozpore s vyhláškou, čo podporili aj vyjadrenia odborníkov.

Čl. 10.11 STN 92 0201-3 je podľa vyjadrenia Mgr. Ing. Wesselényiho v rozpore s vyhláškou, ale najmä (čo je prekvapujúce) s vyhláškou MV SR č. 121/2002 Z. z. o požiarnej prevencii v znení neskorších predpisov. Ing. Boháč z ČR zaujal stanovisko iba k faktu, že rovnice pre výpočet času evakuácie, dĺžky únikovej cesty a šírky únikovej cesty vychádzajú z jediného spoločného základu, a preto sa v ČR hodnotí iba jeden z týchto troch parametrov.

Stav po apríli 2022 – na ťahu je ÚNMS SR

V máji 2022 požiadal spracovateľ zmien STN ÚNMS SR o zaslanie listu na Prezídium HaZZ, ktorého cieľom by malo byť ukončenie tejto kauzy. 17.5.2022 takýto list ÚNMS SR poslal. Priamym adresátom bola pplk. Ing. Slávka Lešičková poverená vedením OPP Prezídia HaZZ. Kópia tohto listu tvorí Prílohu č. 1 tohto príspevku.

August 2022 – svetlo na konci tunela

V auguste 2022 Prezídium HaZZ zareagovalo na list ÚNMS SR listom zn. PHZ-OPP4-2022/002903-002, ktorý však nereaguje konkrétne na články citované v liste ÚNMS SR, ale zaoberá sa všeobecným postavením STN a právnych predpisov a ich vzájomných vzťahov. Kópia listu PHaZZ tvorí Prílohu č. 2 tohto príspevku. Tomuto listu však predchádzalo stretnutie spracovateľa zmien STN s poverenou riaditeľkou OPP Prezídia HaZZ, na ktorom prediskutovali predmetnú problematiku vecne, odborne a bez predsudkov.

Záver azda pozitívny

Z listu Prezídia HaZZ sa dá vydedukovať, že ani jeden z článkov zmien STN nie je v rozpore s vyhláškou okrem jedinej výnimky, ktorou je článok 10.11 STN 92 0201-3.

Pristavme sa však pri čl. 4.1.5 STN 92 0201-4, ktorého nové písmeno c) dopĺňa zoznam prípadov, kedy obvodová stena alebo otvory v nej nie sú požiarne otvorenými plochami. Argumentácia Prezídia HaZZ, že to je v rozpore (najmä) s § 43, ods. 6 vyhlášky bola chybná, čo preukazujú všetky odborné posudky zamerané na tento problém.

Ostáva teda vysporiadať sa s jediným problémom a tým je čl. 10.11 STN 92 0201-3 tohto znenia: *Pri hodnotení evakuácie sa určuje buď čas evakuácie alebo dĺžka únikovej cesty alebo šírka únikovej cesty, čiže použije sa rovnica (1) alebo (3) alebo (5) alebo (7).* Podľa vyjadrenia odborníka na legislatívu nie je možné tento článok rešpektovať pri riešení PBS (čitateľ si určite všimne, že nespomínam rozpor s vyhláškou, čo je zámerné), pretože tým nie je splnená požiadavka Prílohy č. 7 k vyhláške MV SR č.

121/2022 Z. z. v ktorej sa požaduje: *Obsahom riešenia protipožiarnej bezpečnosti stavby v rámci stavebného konania je najmä d) stanovenie počtu osôb v stavbe a riešenie únikových ciest a evakuácie osôb a zvierat, napríklad dimenzovanie počtu, širok a dĺžok únikových ciest,* Čiže problém nie je ani tak vo vyhláske č. 94/2004 Z. z. ako vo vyhláske č. 121/2002 Z. z.. Vyhlásku č. 121/2002 čaká v blízkej budúcnosti novelizácia v súvislosti s novým zákonom o výstavbe. Zo strany Prezídia HaZZ bolo prisľúbené, že sa v nej opraví aj pasáž v Prílohe č. 7 o dimenzovaní únikových ciest tak, aby nebolo potrebné špecialistov PO zbytočne zaťažovať nezmyselnými výpočtami. Článok 10.11 STN 92 0201-3 sa ponechá v nezmenenej forme, avšak nebude ho možné použiť až do času zmeny Prílohy č. 7 k vyhláske č. 121/2002 Z. z. V tejto súvislosti sa bolo potrebné vysporiadať aj s novou rovnicou (3) v STN 92 0201-3, pomocou ktorej sa riešia únikové cesty po častiach. Keďže táto rovnica rieši iba čas evakuácie, bolo potrebné doplniť výpočet dĺžky a šírky únikových ciest riešených po častiach. Keďže doplnenie takýchto rovnic do STN by bolo organizačne zdĺhavé, zvolila sa jednoduchšia cesta a tieto rovnice boli zakomponované do ATN® 014.

A ešte na margo

V liste Prezídia HaZZ (Príloha č. 2) sa na viacerých miestach vyskytuje text *záväzné stanovisko orgánu ŠPD*. Treba upozorniť, že orgán ŠPD nevydáva záväzné stanovisko k predloženému riešeniu PBS. Vplýva to z týchto skutočností.

§ 140b ods. 1 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) ustanovuje : ***Záväzné stanovisko je na účely konaní podľa tohto zákona stanovisko, vyjadrenie, súhlas alebo iný správny úkon dotknutého orgánu, uplatňujúceho záujmy chránené osobitnými predpismi, ktorý je ako záväzné stanovisko upravený v osobitnom predpise.***

Aby stanovisko orgánu ŠPD mohlo byť považované za záväzné, muselo by byť ako záväzné upravené v zákone č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov, kde však takáto právna úprava záväznosti stanoviska orgánu ŠPD neexistuje.

Povinnosti orgánu ŠPD z hľadiska vykonávania ŠPD vo vzťahu k posudzovaniu projektovej dokumentácie stavieb z hľadiska ich protipožiarnej bezpečnosti a posudzovaniu stavieb z hľadiska splnenia požiadaviek protipožiarnej bezpečnosti podľa schválenej projektovej dokumentácie upravuje § 25 ods. 1 písm. b) zákona č. 314/2001 Z. z., kde sa táto činnosť **vykonáva v rozsahu konaní, ktoré upravuje stavebný zákon.**

Podľa § 25 ods. 5 zákona č. 314/2001 Z. z. podrobnosti o vykonávaní štátneho požiarneho dozoru v súvislosti s § 25 ods. 1 písm. b) zákona č. 314/2001 Z. z. ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo t. j. vyhláska MV SR č. 121/2002 Z. z. o požiarnej prevencii v znení neskorších predpisov. Avšak ani vo vyhláske MV SR č. 121/2002 Z. z. nie je ani jedno ustanovenie, ktoré by zozáväžňovalo stanovisko orgánu ŠPD, keďže podľa § 40 ods. 2 vyhlásky MV SR č. 121/2002 Z. z. *orgán ŠPD po posúdení dokumentácie stavieb vyhotoví písomné stanovisko, t. j. nie záväzné písomné stanovisko.*

Príloha č. 1

Prezídium Hasičského a záchranného
zboru SR
ppk. Ing. Slávka Lešíčková
vymenovaná na zastupovanie riaditeľa
odboru požiarnej prevencie
Drieňová 22
826 86 Bratislava 29

Váš list číslo/zo dňa:

Naše číslo:
UNMS/02900/2022-701 -
007858/2022

Vybavuje/kontakt:
Ing. Eva Marsová
+421 2 20 907 320

Bratislava
17. 05. 2022

Vec

Poskytnutie odborných stanovísk expertov v oblasti PBS

Vážená pani Lešíčková,

spracovateľ zmien STN 73 0804/Z5: 2020, STN 92 0201-1/Z3: 2020, STN 92 0201-3/Z4: 2020, STN 92 0201-4/Z3: 2020 a STN 92 0400/Z1: 2020 (ďalej len „zmena/zmeny“) opätovne upozornil Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky (ďalej len „úrad“) na skutočnosť, že v praxi pretrváva problém pri schvaľovaní riešení v oblasti protipožiarnej bezpečnosti stavieb (ďalej len „PBS“) odbornými špecialistami Krajských a okresných riaditeľstiev HaZZ v súvislosti s uplatňovaním uvedených zmien. Riešenia PBS nie sú schvaľované s odôvodnením, že zmeny sú v rozpore s ustanoveniami vyhlášky MV SR č. 94/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú technické požiadavky na protipožiarnu bezpečnosť pri výstavbe a pri užívaní stavieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). V tejto súvislosti spracovateľ oslovil viacerých expertov v tejto oblasti zo Slovenskej aj Českej republiky, a získal od nich odborné stanoviská.

Odborné stanoviská Vám poskytujeme s vedomím spracovateľa v prílohách. Na ich základe vyhodnotil spracovateľ existenciu rozporov ustanovení zmien a ustanovení vyhlášky identifikovaných zo strany Prezídia HaZZ nasledovne.

STN 92 0201-1/Z3

čl. 4.1.1 rovnice (38a) a (39a), čl. 4.6 – uvedené informácie nijako nesúvisia s obsahom vyhlášky. Nie je teda žiadny dôvod uvádzať ich ako predmet rozporov s vyhláškou.

STN 92 0201-3/Z4

čl. 4.1 – porovnali sa texty definícií čiastočne chránených únikových ciest v STN a vo vyhláške a nie je žiadny významový rozdiel medzi nimi. Text článku sa nedá považovať za rozpor s vyhláškou a nie je žiaden dôvod na jeho zmenu.

rovnica (3) – porovnala sa pôvodná rovnica (3) (platná od r. 2000) a nová rovnica (3) (platná od r. 2020) výsledkom čoho bolo zistenie, že nová rovnica vyjadruje konkrétne a z matematicko-fyzikálneho aspektu aj správne danú problematiku oproti pôvodnej rovnici, ktorá bola iba symbolická; vo vzťahu k vyhláške ide o konkretizovanie požiadaviek § 62 vyhlášky; nenašiel sa žiaden rozpor novej rovnice (3) s vyhláškou.

čl. 10.11 – k textu článku sa vyjadrili poprední odborníci zo SR i ČR. Odborníci z oblasti projektovej aplikácie STN a ČSN PBS aj s ohľadom na STN (ČSN) 73 0804 vyjadrili názor, že požiadavky čl. 10.11 sú opodstatnené. Právny názor odborníka na technické právo, poukázal na formulácie vo vyhláškach MV SR č. 121/2002 Z. z. o požiarnej prevencii v znení neskorších

predpisov a vo vyhláške, z ktorých podľa neho vyplýva povinnosť orgánu ŠPD vyžadovať výpočet aj času evakuácie aj dĺžky aj šírky únikovej cesty. Záverom je, že paralelné výpočty jedného typu formálne pretavené do troch foriem tej istej rovnice sú nadbytočným zaťažovaním špecialistov PO a orgánov ŠPD. V ČR, kde sa používajú tie isté rovnice je takýto postup neznámy. Skôr sa má uvažovať o tom, aby boli neodôvodnené ustanovenia odstránené z právnych predpisov. Pokiaľ sa tak nestane, je tu možnosť, aby Prezídium HaZZ vydalo usmernenie o používaní rovníc (1), (5) a (7) v STN. Ak sa v tomto bode nedosiahne blízky pokrok, tak článok 10.11 bude spiacim podobne ako viaceré články v STN 92 0201-2, ktoré sú v rozpore s vyhláškou už od r. 2018.

čl. 18.3 – na základe informácií z STN EN 1838 a STN EN 50172 spracovateľ dospel k záveru, že požiadavka § 73 ods. 2 vyhlášky na núdzové osvetlenie (pojem *núdzové osvetlenie* vo vyhláške je všeobecný a podľa STN EN 1838 a STN EN 50172 sa rozlišuje viaceré druhov núdzového osvetlenia) je všeobecná a čl. 18.3 STN uvádza konkrétny typ núdzového osvetlenia – *únikové núdzové osvetlenie*, čo považuje za legitímny stav v súlade s poslaním technických noriem. V tomto prípade neexistuje rozpor s vyhláškou.

STN 92 0201-4/Z4

čl. 2.6.4 e), 4.1.2, 2. ods., 4.1.5 c) – na základe reakcie štyroch odborníkov v oblasti projektovania PBS a práva PBS čl. 4.1.5 c) a s ním súvisiace ďalšie články STN nie sú v rozpore s vyhláškou.

čl. 4.1.3 – pripomienka nesúvisí s vyhláškou. Nie je žiaden dôvod uvádzať ju ako predmet rozporov s vyhláškou.

čl. 4.4.1 – pripomienka nesúvisí s vyhláškou. Nie je žiaden dôvod uvádzať ju ako predmet rozporov s vyhláškou.

Na záver si dovoľujem vyjadriť presvedčenie, že poskytnutie odborných stanovísk prispeje k vyriešeniu problémov so schvaľovaním projektov v oblasti PBS a v praxi sa budú môcť uplatňovať technické riešenia prijaté v slovenských technických normách a ich zmenách.

S pozdravom

Ing. Viera Huková
riaditeľka odboru technickej normalizácie

Prílohy:

1. Zoznam napadnutých článkov v zmenách STN PBS so stanoviskami spracovateľa
2. Odborný posudok: fy Požární bezpečnost staveb s.r.o., Ing. Petr Boháč, z 20.6.2021
3. Odborný posudok: Technická univerzita v Košiciach, Doc. Ing. Martin Lopušniak, z 2.7.2021
4. Odborný posudok: Mgr. Ing. Ladislav Wesselényi, z 22.11.2021
5. Odborný posudok: Mgr. Ing. Ladislav Wesselényi, z 23.06.2021
6. Odborný posudok: Ing. Jozef Cincula, z 25.4.2021
7. Odborný posudok: JUDr. Pavol Komár, z 15.4.2021
8. Odborný posudok: JUDr., Mgr. Róbert Károlyi, z 19.7.2021

Na vedomie

Ing. Ján Dekánek, Cognitio, s.r.o. (spracovateľ zmien)

Príloha č. 2

MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PREZÍDIUM HASIČSKÉHO A ZÁCHRANNÉHO ZBORU
Drieňová 22, 826 86 Bratislava 29

Úrad pre normalizáciu, metrológiu
a skúšobníctvo Slovenskej republiky
Štefanovičova 3
810 05 Bratislava

Váš list číslo/zo dňa
UNMS/02900/2022-701-
007858/2022/17.05.2022

Naše číslo
PHZ-OPP4-2022/002903-002

Vybavuje
plk. Ing. Slavka Lešičková

Bratislava
12.08.2022

Vec

Odborné stanoviska expertov v oblasti PBS – odpoveď

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky Prezídium Hasičského a záchranného zboru (ďalej len „Prezídium HaZZ“) k zovšeobecneným výhradám vo Vašom podaní týkajúcich sa nedostatočného objasnenia nesúhlasu orgánu štátneho požiarneho dozoru (ďalej len „orgán ŠPD“) s riešením protipožiarnej bezpečnosti stavby (ďalej len „riešenie PBS“) vyjadreného v zápornom záväznom stanovisku uvádza nasledovné.

Záporné záväzné stanovisko je podkladom pre vydanie rozhodnutia z úrovne stavebného úradu a Prezídium HaZZ má za to, že záväzné stanovisko predstavuje opatrenie orgánu verejnej moci. Je teda legitímne, ak adresát záväzného stanoviska očakáva presvedčivé odôvodnenie zo strany toho, kto záväzné stanovisko vydal.

I keď v ochrane pred požiarmi v rámci riešení PBS sa stále používajú slovenské technické normy, Prezídium HaZZ má za to, že medzi textom ustanovenia článku slovenskej technickej normy a textom ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu nemôže nastať kolízia, čo vyplýva z povahy veci, keďže vo sfére verejného práva je použitie slovenskej technickej normy dobrovoľné, avšak ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu je pre všetkých adresátov kogentné a štátom vynútiteľné.

Ak spracovateľ riešenia PBS použije ako prameň poznatkov slovenskú technickú normu a výsledok takéhoto postupu odporuje zneniu ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu alebo odporuje aspoň úmyslu vecného gestora všeobecne záväzného právneho predpisu uchopiteľného prostredníctvom uznaných právnych výkladov, je na strane orgánu ŠPD povinnosť vydať nesúhlasné záväzné stanovisko a odôvodniť, v čom úvaha spracovateľa riešenia PBS alebo postup spracovateľa riešenia PBS je v kolízii s platným pozitívnym objektívnym písaným právom alebo s teleológiou predpisu.

Ak orgán ŠPD uvedie vo svojom záväznom stanovisku ako dôvod nesúhlasu iba výrok v tvare: „zmeny STN sú v rozpore s ustanoveniami vyhlášky“, takýto výrok je neakceptovateľný, keďže povinnosťou tohto orgánu nie je posudzovať súladnosť znenia článku

MINISTERSTVO
VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Telefón
09610 5523

Fax

E-mail
slavka.lesickova@mimv.sk

Internet
www.mimv.sk

IČO
00151866

dobrovoľne používanej STN s kogentným ustanovením vyhlášky, ale súladnosť riešenia PBS s požiadavkou zakotvenou vo vyhláške ako všeobecne záväznom právnom predpise, alebo aspoň súladnosť riešenia PBS s teleologickým cieľom všeobecne záväzného právneho zamýšľaného vecným gestom predpisu. Názor Prezídia HaZZ vychádza z ideí materiálneho právneho štátu, v ktorom konanie orgánu verejnej moci má byť súladné so všeobecne záväznými právnymi predpismi a teda aj jeho písomné výstupy majú byť tiež zrozumiteľné, presvedčivé s príspevom odôvodnenia a vykonateľné.

Prezídium HaZZ spracuje usmernenie pre krajské riaditeľstvá Hasičského a záchranného zboru, v ktorom akcentuje vo vyššie opísanom predmete vecí správnu konštrukciu záväzných stanovísk vydávaných na ich úrovni a úrovni hierarchicky nižšej.

plk. Ing. Pavol Mikulášek
prezident
Hasičského a záchranného zboru

Na vedomie:
Ing. Ján Dekánek
Cognitio, s. r. o.
Rubínová 3166/18
900 25 Chorvátsky Grob